ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu.

Redakcja i Administracja: Rzeczypospolitej 1, II — telefon 25-95.
Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11 — 1; Administracja od 9 — 3.

Poznań, dnia 15 grudnia 1933

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 30,— zł, półrocznie 15,— zł, kwartalnie 7.50 zł, zagranicą z przesyłką rocznie 36,— zł, półrocznie 18,— zł kwartalnie 9.— zł. Numer pojedyńczy 1.50 zł.

NR. 24 Wydawca: **Związek Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu** **ROK 12**

Wszystkim P. T. Członkom z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku ślą tą drogą

najserdeczniejsze życzenia

Redakcja „Życia Gospodarczego", Prezydjum i Biuro Związku Fabrykantów.

W sprawie akcji oddłużania produkcji.

Nawiązując do wiadomości podawanych przez nas w poprzednich numerach „Życia Gospodarczego" o stanie akcji oddłużenia przemysłu, podajemy tu dotyczący tej kwestji wyjątek z programowego przemówienia Dyrektora Naczelnego Centralnego Związku Przemysłu Polskiego, wygłoszonego na otatniem zebraniu Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskiem w Łodzi przy udziale Prezydjum Centralnego Związku:

„Na warsztacie mamy teraz niezmiernie skomplikowane zagadnienie oddłużenia produkcji przemysłowej. Wysunięte ono zostało w exposé Pana Premjera jako jedno z istotnych i pilnych zadań rządu. Pracują już nad niem nasze czynniki rządowe. Sytuacja wymaga aktywnego stanowiska i z naszej strony. Zasadniczy nasz stosunek do tego zagadnienia określiliśmy już pozytywnie, lecz skonstruowanie konkretnego planu oddłużenia przemysłu jest rzeczą niezmiernie trudną ze względu na różnorodność form i źródeł jego kredytu, na przewagę kredytów bankowych, na duży udział kredytów zagranicznych. Chociaż więc szczegółowego planu jeszcze nie posiadamy, wiemy jednak, jakie muszą być jego kardynalne przesłanki. Pierwszą z nich jest utrzymanie zdolności kredytowej warsztatów przemysłowych. Jeśli przedsiębiorstwo przemysłowe traci swoją zdolność kredytową przejściowo — może to przetrzymać; ale jeżeli jej nie odtworzy — istnieć nie będzie. Dlatego zachowanie zdolności kredytowej dłużnika jest najistotniejszym warunkiem akcji oddłużenia.. Gdyby można było zaciągać nowe kredyty pomimo zadłużenia — niktby nie chciał poddać się akcji oddłużeniowej, licząc na poprawę konjunktury, która kiedyś przyjdzie i pozwoli spłacić wszystkie długi. Cała rzecz polega więc na tem, ażeby akcja oddłużeniowa nie pozbawiła dłużników kredytu na przyszłość, bo bez kredytu przedsiębiorstwo przemysłowe żyć nie może.

„ Drugim warunkiem jest uchronienie od wstrząsów naszych banków. Rozwój bankowości prywatnej — to rozwój kapitalizacji; załamanie się ich, to upadek prywatnej produkcji, która przecież przez banki jest finansowana, a banków w tej roli nikt nigdy nie zastąpi. Banki państwowe mają inne zadania. Ich rozporządzalne zasoby idą z natury rzeczy przedewszystkiem na finansowanie tak wielkich i licznych u nas przedsiębiorstw państwowych i samorządowych, gdyż to jest pierwszem i najbezpośredniejszem zadaniem tych banków.

„Poza tem koniecznością dla banków państwowych jest utrzymywanie rezerw na upłynnianie papierów państwowych, których rynek prywatny nie jest w stanie wchłonąć. Krótkoterminowe bony państwowe są wprawdzie doskonałą lokatą dla płynnych rezerw tego rynku, ale rezerwy te są tak małe, że każde ożywienie konjunktury już zmusi rynek prywatny do likwidacji tych bonów i wrócą one z konieczności do banków państwowych lub instytucji emisyjnej.

„Zaufanie do banków prywatnych w wyniku akcji oddłużeniowej wzrosnąć musi i to będzie sprawdzianem prawidłowości samej akcji. Każde bowiem drgnięcie banków krajowych odstręczyłoby od nich nietylko wkładców krajowych, ale i kredytodawców zagranicznych. Nie może być kredytów zagranicznych bez absolutnie pewnej sytuacji banków krajowych. Tylko wówczas, gdy do banków napływają wkłady krajowe, banki zdobywają i kredyty zagraniczne — jeżeli obywatel krajowy nie pożycza bankowi swoich oszczędności, nie będzie ich pożyczał i kapitalista zagraniczny.

„Trzecim warunkiem jest objęcie akcją oddłużeniową wszystkich kategoryj wierzytelności, a w tej liczbie i należności skarbowych, samorządowych oraz składek do ubezpieczalni społecznych.

„Czwartym warunkiem jest oparcie akcji oddłużeniowej na indywidualnych układach. Należy zdać sobie sprawę, że normy sztywne, stosowane szablonowo, bez zważenia indywidualnych możliwości i dłużnika i wierzyciela, mogłyby wywołać w szeregu wypadków konieczność doraźnego przyjścia z pomocą finansową wierzycielowi. A jeśli pieniędzy na taką pomoc finansową niema — pozostają tylko układy indywidualne.

„Granice i formy tych układów muszą być bardzo elastyczne wobec zróżniczkowania form kredytu i różnorodnej sytuacji wierzycieli i dłużników. Zadanie ustawodawstwa polegałoby na ustanowieniu pewnych form proceduralnych, umożliwiających szybkie przeprowadzenie takich układów. Jest tu do pomyślenia koncepcja takich lub innych arbitrów, czy pełnomocników wyznaczonych przez trybunały rozjemcze, a wyposażonych w autorytet kompetencji i zaufania oraz w prawo inicjatywy. Mogą być obmyślone sposoby, zapewniające rozszerzenie na mniejszość wierzycieli układu, zawartego przez taką lub inną większość.

„Zasadą powinno tu być jednak liberalizm i elastyczność sposobu zawierania układów i ich treści, ponieważ istotą i celem akcji musi być taki układ dłużnika z wierzycielem, który ugruntowałby zdolność płatniczą przedsiębiorstwa dłużniczego przez przywrócenie mu zdolności do przynoszenia dochodów. Dużą pomoc przy zawieraniu układów przez ustalanie stanu finansowego przedsiębiorstwa okazać mogą spółki powiernicze, posiadające wszelkie gwarancje bezstronności i kompetencji.

„Ważną jest rzeczą skoncentrowanie akcji w czasie. Specjalne formy prawne dla ułożenia się z wierzycielem powinny być traktowane jako krótkoterminowy przywilej, mający na celu zarówno dobro dłużnika, jak i wierzyciela, ponieważ pierwszy odzyska możność zarobkowania i zdolność kredytową, a drugi — realne perspektywy upłynnienia swej wierzytelności. Istotną zachętą i warunkiem powodzenia akcji byłoby zwolnienie od podatku dochodowego t. zw. zysków sanacyjnych. które się ujawnią w bilansach w wyniku zawartych układów. Jest to postulat słuszny i uzasadniony wobec fikcyjności tych zysków i wobec zachęty, jaką stanowić będzie dla wierzyciela świadomość, że sanacja przedsiębiorstwa nie wytworzy nowej luki w jego budżecie. Dla skarbu zaś kompensatą będzie wzrost wpływów z podatku dochodowego wskutek poprawy sytuacji przedsiębiorstwa.

„To są zręby naszego planu akcji oddłużenia w obecnej jego fazie. Warunkami kardynalnemi są tu ostrożność i ustrzeżenie się przed poderwaniem zaufania do naszej zdolności kredytowej i do pewności sytuacji naszych banków. Drogą — indywidualne porozumienia. Celem — uporządkowanie sytuacji i rzeczywiste uzdrowienie przedsiębiorstw dłużniczych. Otwiera się tu dla organizacyj przemysłowych nowe duże pole działania, jeżeli potrafimy wytworzyć wokoło tej sprawy atmosferę wiary w jej potrzebę i powodzenie".

Projekt ustawy o oznaczaniu wyrobów wytwórczości polskiej.

Na ostatniem posiedzeniu Rady Ministrów przyjęto projekt ustawy o oznaczaniu wyrobów wytwórczości polskiej. Projekt ten, jak wiadomo, był przed kilku miesiącami przedmiotem szerokich rozważań w kołach gospodarczych, budząc, zwłaszcza w jego pierwszej formie, liczne a sprzeczne zastrzeżenia sfer zainteresowanych. Projekt ten będzie przesłany przez Rząd ciałom ustawodawczym. Projekt w znacznej mierze uwzględnił opinję Związku Izb Przemysłowo-Handlowych. Ustawa będzie miała charakter ramowy.

Projekt przewiduje, iż celem ułatwienia rozpoznawania wyrobów wytwórczości polskiej, Minister Przemysłu i Handlu zostaje upoważniony do udzielania zezwoleń na oznaczanie polskich wyrobów specjalnym znakiem rozpoznawczym. Projekt upoważnia następnie Ministra do ustalenia w drodze rozporządzeń warunków, od których będzie zależeć uzyskanie zezwolenia, wzorów rysunku znaku rozpoznawczego, jak również sposobu oznaczania nim wyrobów.

Każde udzielenie lub cofnięcie pozwolenia na oznaczanie wyrobów znakiem rozpoznawczym, musi być ogłoszone w Monitorze Polskim, lub w czasopiśmie, które wskaże rozporządzenie wykonawcze Ministra Przemysłu i Handlu.

Za przekroczenia przepisów ustawy projekt przewiduje surowe kary, a mianowicie karę aresztu do dwóch lat i karę pieniężną do 10.000 złotych.

Projekt przewiduje wejście w życie ustawy w 3 miesiące po jej ogłoszeniu.

W sprawie rozporządzenia o maksymalnych odsetkach od wkładów i lokat pieniężnych.

W Dzienniku Ustaw Nr. 94 z dnia 1 grudnia rb. ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu o najwyższych granicach odsetek od wkładów i innych lokat pieniężnych w komunalnych kasach oszczędności i spółdzielniach.

Dla kas oszczędności najwyższa granica od wkładów i innych lokat pieniężnych ustanowiona została na 5½ % w stosunku rocznym, dla spółdzielni zaś gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych oraz dla tych komunalnych kas oszczędności, w których suma wkładów nie przekracza 500.000 złotych na 6½ % w stosunku rocznym. Rozporządzenie dopuszcza różniczkowanie wysokości stopy procentowej w zależności od różnych typów wkładów i lokat pieniężnych. Projekty wymienionych instytucyj co do zróżniczkowania oprocentowania wkładów i lokat podlegają zatwierdzeniu przez Ministerstwo Skarbu. Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 1 grudnia rb. w odniesieniu do nowych wkładów i lokat, a z dniem 1 stycznia 1934 r. lub po upływie terminu specjalnych umów zawartych w tym przedmiocie odnośnie wkładów i lokat, złożonych już dawniej przed ogłoszeniem tego rozporządzenia.

Banki zniżają oprocentowanie wkładów.

W ślad za obniżeniem stopy procentowej płaconej za wkłady przez P. K. O., Komunalne Kasy Oszczędności i spółdzielnie kredytowe — powziął również Związek Banków w Polsce dnia 7 bm. uchwałę, obniżenia stopy procentowej płaconej od wkładów. Mianowicie od wkładów złotowych stawka procentowa została przeciętnie obniżona o pół proc., a od stawek dolarowych o 1 proc. Stawki te obecnie kształtować się będą na następującym poziomie: od rachunków a vista bezprowizyjnych 3 i ¾ proc., prowizyjnych 4 proc., od rachunków z wypowiedzeniem jednomiesięcznem 4 i ¾ proc., 3-miesięcznem 5 i ½ proc., 6-miesięcznem 6 i ½ proc. Od wkładów na książeczki oszczędnościowe banki związkowe będą płacić 5 proc., a z wypowiedzeniem 5 i ½ proc. Dla wkładów w obcych walutach banki związkowe ustaliły następujące stawki: rachunki a vista gotówkowe 1 proc., a vista czekowe 1 i ½ proc., na rachunkach z 1-miesięcznem wypowiedzeniem 3 proc., z 3-miesięcznem wypowiedzeniem 4 proc., z 6-miesięcznem wypowiedzeniem 5 proc., a wkłady na książeczkach oszczędnościowych 4 proc. Stawki te obowiązywać będą dla nowych wkładów i lokat już z dniem 15 grudnia br., natomiast w stosunku do istniejących wkładów od 1 stycznia 1934 r. W odniesieniu do wkładów wiązanych terminem stawki te będą zastosowane z chwilą wygaśnięcia odnośnej umowy. Tak więc obniżka stopy procentowej płaconej od wszystkich wkładów obejmuje z dniem 1 stycznia 1934 r. wszystkie instytucje finansowe w Polsce, co stworzyć ma podstawę dla potanienia kredytu.

Skarbowość.

W sprawie obniżenia stawek podatku obrotowego dla przemysłu od Nowego Roku.

Przypominamy, że w myśl noweli z dnia 19. XII. 1931 roku do ustawy o państwowym podatku przemysłowym (jednolity tekst ustawy ogłoszony w Dz. U. R. P. Nr. 17, z r. 1932, poz. 110) oraz rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 40 z r. 1932, poz. 406) od dnia 1 stycznia 1934 r. na rok 1934 obowiązują dla przedsiębiorstw przemysłowych następujące częściowo obniżone stawki podatku od obrotu:

A. **Przedsiębiorstwa przemysłowe kategorji I—IV świadectw przemysłowych:**

I. **Prowadzące prawidłowe księgi handlowe:**

a) od obrotów sprzedaży wydobytych surowców lub wyprodukowanych towarów krajowym przedsiębiorstwom przemysłowym (nie wyłączając przedsiębiorstw budowlanych), zarówno opłacającym podatek przemysłowy, jak i nieopłacającym tego podatku, z wyjątkiem obrotów, osiągniętych ze sprzedaży artykułów, przeznaczonych na inwestycje nabywającego przedsiębiorstwa oraz remonty (§ 38 rozporządzenia wykonawczego): — 0.875 %

b) od pozostałych obrotów, a w tej liczbie i obrotów, osiągniętych ze sprzedaży artykułów, przeznaczonych na inwestycje nabywającego przedsiębiorstwa oraz remonty z wyjątkiem obrotów osiągniętych przez przedsiębiorstwa budowlane przy budowie domów mieszkalnych oraz przez młyny i olejarnie — 1,75 %

c) od obrotów osiągniętych przez przedsiębiorstwa budowlane przy budowie domów mieszkalnych — 1 % (niezmienione)

d) od obrotów, osiągniętych przez młyny oraz olejarnie z wyjątkiem obrotów w p. a) wymienionych — 1 % (niezmienione)

II. **dla nieprowadzących prawidłowych ksiąg handlowych** przedsiębiorstw przemysłowych I do IV kategorji świadectw stawki podatku od obrotu pozostają **niezmienione**, t. j. wynoszą 2 wzgl. 1 %.

B. **Przedsiębiorstwa przemysłowe kategorji V—VIII świadectw przemysłowych:**

a) od obrotów ze sprzedaży wydobytych surowców lub wyprodukowanych towarów krajowym przedsiębiorstwom przemysłowym (nie wyłączając przedsiębiorstw budowlanych), zarówno opłacającym podatek przemysłowy, jak i nieopłacającym tego podatku z wyjątkiem obrotów, osiągniętych ze sprzedaży artykułów, przeznaczonych na inwestycje nabywającego przedsiębiorstwa oraz remonty (§ 38 rozporządzenia wykonawczego) — 0,875 %

b) od pozostałych obrotów, a w tej liczbie i obrotów, osiągniętych ze sprzedaży artykułów, przeznaczonych na inwestycje nabywającego przedsiębiorstwa oraz remonty, z wyjątkiem obrotów, osiągniętych przez prowadzące prawidłowe księgi handlowe przedsiębiorstwa budowlane przy budowie domów mieszkalnych oraz prowadzące prawidłowe księgi handlowe młyny i olejarnie — 1,75 %

c) od obrotów, osiągniętych przez prowadzące prawidłowe księgi handlowe przedsiębiorstwa budowlane przy budowie domów miseszkalnych — 1 % (niezmienione)

d) od obrotów, osiągniętych przez prowadzące prawidłowe księgi handlowe, młyny oraz olejarnie, z wyjątkiem obrotów w p. a) wymienionych — 1 % (niezmienione).

Przedsiębiorstwa przemysłowe, wytwarzające wyroby z cudzych materjałów, opłacają i nadal, jak dotąd, podatek od wszelkiego rodzaju obrotów podług stawki 2 % od zarobku brutto.

Zasadniczo stawki podatku obrotowego dla przedsiębiorstw przemysłowych od 1 stycznia 1934 r. obniżone zostają przez przeciąg lat czterech, a co rok o ⅛ czyli o 12,5 %, osiągną więc od 1 stycznia 1937 r. wysokość 50 % stawek dotychczasowych i na tej wysokości stawek podatek od obrotu ma się dalej utrzymywać.

Przez nałożenie jednak na podatek obrotowy 10 %-wego dodatku na cele interwencji rolniczej dla przedsiębiorstw przemysłowych I do V kategorji na razie obniżenie na 1934 rok stawki podatkowej staje się prawie że iluzoryczne.

Ulgi w spłacie zaległości w podatkach od nieruchomości, od lokali oraz od placów budowlanych.

W związku z wątpliwościami w sprawie kompetencyj izb i urzędów skarbowych do przyznawania ulg w spłacie zaległości w państwowym podatku od nieruchomości, podatku od lokali oraz podatku od placów budowlanych, Min. Skarbu wyjaśniło okólnikiem z dnia 24. X. 1933 r. L. D. V. 44436/1/33, że z chwilą przejęcia wymiaru i poboru tych podatków od władz samorządowych, urzędy skarbowe uprawnione są do udzielania powyższych ulg w zakresie przewidzianym w § 54 p. a) i b) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 13. VIII. 1931 r. o organizacji i zakresie działania izb i urzędów skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 613).

Rozporządzenie to w § 27 określa również kompetencję izb skarbowych do udzielania ulg w wymienionych wyżej podatkach, a w szczególności do ich odraczania oraz rozkładania na raty, jak również do umarzania zaległości z tytułu podatku od nieruchomości.

Odnośnie do ulg w postaci umarzania zaległości w podatku od lokali zaznaczono, że przepis § 16 rozp. z dnia 29. XII. 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12/1927, poz. 95), upoważniający niektóre magistraty do udzielania w pewnym zakresie powyższych ulg, utracił moc obowiązującą z chwilą przejęcia wymiaru i poboru podatku od lokali przez urzędy skarbowe, wobec czego obecnie tylko izby skarbowe są uprawnione do umarzania nieściągalnych kwot podatku od lokali nie przewyższających w każdym poszczególnym wypadku zł 200; umarzanie kwot wyższych należy do kompetencji Min. Skarbu.

Przytoczone wyżej uprawnienie izb skarbowych do umarzania zaległości z tytułu podatku od lokali stosuje się również do zaległości w podatku od placów budowlanych, a to z uwagi na przepis § 31 rozp. z dnia 3. XI. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 913).

Jednocześnie wyjaśniono, że decyzje o przyznaniu ulg w spłacie omawianych zaległości, wydane przez właściwe władze samorządowe, w granicach posiadanych uprawnień, do chwili przejęcia przez urzędy skarbowe wymiaru i poboru wymienionych wyżej podatków, pozostają w mocy, o ile odnośni płatnicy uiszczać będą przypadające raty w wyznaczonych terminach.

Wreszcie Ministerstwo Skarbu zaznaczyło, że udzielanie ulg w spłacie bieżących należności z tytułu państwowego podatku od nieruchomości, podatku od lokali oraz podatku od placów budowlanych w zasadzie nie powinno mieć miejsca.

W sprawie 10% dodatku do podatku obrotowego na cele interwencyjne.

Dodatek 10 % do podatku przemysłowego, wprowadzony ostatnio dekretem (Dz. Ust. Nr. 84, poz. 612) odnosi się do 4-go kwartału br. W ten sposób należy obliczyć miesięczne zaliczki. Natomiast przy wymiarze podatek za cały okres 1933 r. zostanie podniesiony o 2,5 %. Wynika z tego pewna niezgodność zaliczek z wymiarem bądź na korzyść

płatnika, gdy obroty w ostatnim kwartale były względnie duże, bądź na jego niekorzyść w odwrotnym wypadku. Jest to przepis konieczny w stosunku do przedsiębiorstw, nieprowadzących prawidłowych ksiąg, lecz takich będzie niedużo wśród płatników tego dodatku, obowiązującego jedynie dla przedsiębiorstw przemysłowych I do V kategorji.

Wskutek ustnego poruszenia tej sprawy przez Towarzystwo Przemysłowców Zagłębia Dąbrowskiego w Sosnowcu wobec Izby Przemysłowo - Handlowej w Sosnowcu, Izba z własnej inicjatywy wystąpiła o umieszczenie odpowiedniego ograniczenia danego przepisu w rozporządzeniu wykonawczem.

Prawdopodobnie celem tego przepisu jest równomierne obciążenie produkcji artykułów sezonowych i zapewnienie Skarbowi wpływów obliczonych na podstawie wymiaru rocznego. Gdyby pobór podatku nie miał być przedłużony po 30. IX. 1934 r. korektura czynnika sezonowości byłaby zbędna, bo pobór objąłby właśnie okres jednego roku.

W sprawie zmiany ustroju podatków komunalnych.

Według wiadomości prasowych jest już opracowany projekt ustawy o reformie podatków komun., znoszącej podatki drogowe, podatek inwestycyjny oraz podatek wyrównawczy, pobierany od gruntów w gminach wiejskich. Za to mają być podniesione dodatki komunalne do podatku od nieruchomości do 60% (zamiast 25 ewentl. 50%) do świadectw przemysłowych również do 60% (zamiast 30%) oraz do podatku gruntowego do 250% w województwach centralnych i wschodnich, do 100% w województwach zachodnich, a do 130% w województwach południowych. — Wymiar i pobór tych dodatków uskuteczniać będą władze skarbowe.

Projekt jest obecnie uzgadniany między władzami centralnemi, poczem ma wpłynąć do Sejmu. Ustawa ma wejść w życie dnia 1. I. 1934 roku.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego w sprawach podatkowych.

1. Zachowanie 8-dniowego terminu z art. 90 ustawy z 15 lipca 1925 r. o podatku przemysłowym poz. 550 Dz. Ust. jest kategorycznym nakazem, a zatem zachodzi istotna wadliwość, jeśli zawiadomienie uskuteczniono w terminie krótszym, a strona na posiedzeniu nie stanęła.

2. Samo zawiadomienie podatnika o terminie posiedzenia Komisji Odwoławczej nie czyni zadość przepisowi art. 90 cytowanej ustawy, jeśli z akt sprawy nie wynika, że na posiedzeniu Komisji Odwoławczej dano mu faktyczną możność złożenia ustych wyjaśnień.

Wyrok z 8 lutego 1933 r. L. rej. 9258/31 w sprawie Maksa Hammera w Król. Hucie przeciw Komisji Odwoławczej w Katowicach w przedmiocie wymiaru podatku przemysłowego za r. 1929; OPA, II, 218.

Okoliczność, iż członek rodziny posiada dochód, podlegający podatkowi dochodowemu, nie wyklucza sama przez się uznania, że dany członek rodziny jest na cudzem utrzymaniu w rozumieniu art. 26 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411 Dz. Ust. z 1925 r.). (Teza). Wyrok N. T. A. z dnia 27 marca 1933 r. L. rej. 7267/30.

1. Obowiązek instancji odwoławczej rozprawienia się w decyzji z konkretnemi zarzutami odwołania odnosi się również do decyzyj, odrzucających odwołanie z równoczesnem zarządzeniem uzupełnienia postępowania wymiarowego.

2. Decyzja taka podlega zaskarżeniu do N. T. A. w części, odrzucającej odwołanie. Wyrok N. T. A. z 13 stycznia 1933 r. L. rej. 6064/31.

W skardze na orzeczenie, dotyczące uzupełniającego wymiaru, dokonanego na mocy art. 73 ust. 3 ustawy o podatku dochodowym (rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 4 lutego 1928 r. poz. 106 Dz. Ust.), podatnik nie może już podnosić zarzutów przeciw pierwotnemu wymiarowi. Wyrok N. T. A. z 23 listopada 1932 r. L. rej. 516/31.

Okoliczność, iż przedsiębiorstwo jest w stadjum likwidacji, nie uzasadnia ani zwolnienia, ani żadnych ulg w zakresie nabywania świadectwa przemysłowego. Wyrok Izby II (s. 4) S. N. z 2 grudnia 1932 r. II. 4 K. 888/32.

Praca właściciela lub zastępującego go członka rodziny niema żadnego wpływu na wysokość kategorji przedsiębiorstwa handlu towarowego kategorji II i III. Wyrok Izby Karnej (s. 4) S. N. z 17 lutego 1933 r. II. 4 K. 1149/32.

W młynach handlowo - gospodarczych odnośnie do obrotów, osiągniętych z wydawania mąki za przywiezione przez rolników do przemiału zboże z zapasów mąki, uzyskanej ze zboża, otrzymanego w ten sam sposób, podstawę wymiaru podatku przemysłowego od obrotu stanowi wynagrodzenie za przemiał (art. 5 p. 8 ustawy z 15 lipca 1925 r. poz. 550 Dz. Ust.).

Wyrok N. T. A. z dnia 14 września 1933 r. L. rej 8621/31.

Obrót przedsiębiorstwa młyna parowego, pochodzący ze sprzedaży mąki zarówno konsumentom, jak i drobnym kupcom w mniejszych ilościach, podlega 1 proc. stawce podatkowej w myśl art. 7 lit. c (ustawy z 15 lipca 1925 r. poz. 550 Dz. U.).

Sprawy socjalne.

W sprawie zmian w ustawie o czasie pracy w przemyśle i handlu.

W dniu 1 stycznia 1934 r. wchodzą w życie zmiany dotyczące obowiązujących przepisów prawnych o czasie pracy w przemyśle i handlu. Zmiany te zawarte są w ustawie z dn. 22 marca 1933 r. ogłoszonej w Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 227. Następnie został ogłoszony jednolity tekst ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 734), który wprowadza nową numerację artykułów.

Podajemy niżej teksty zmian ustawowych oraz wskazówki dotyczące przystosowania się zakładów pracy do nowych przepisów.

Art. 1. „Czas pracy wszystkich pracowników, zatrudnionych na mocy umowy w przemyśle, górnictwie, handlu, komunikacji i przewozie oraz w innych zakładach pracy, choćby na zysk nie obliczonych, a prowadzonych w sposób przemysłowy, niezależnie od tego, czy te zakłady pracy są własnością prywatną, czy państwową, czy też organów samorządowych, wynosi bez wliczania przerw odpoczynkowych najwyżej 8 godzin na dobę i nie może przekraczać 48 godzin na tydzień". Podkreślona zmiana praktycznie biorąc, znosi dotychczasową t. zw. angielską sobotę. Od 1 stycznia 1934 r. w każdym dniu tygodnia wolno będzie pracować po 8 godzin dziennie. Odpowiednio do tej zmiany ulegają skreśleniu art. 8 i 9 dawnej ustawy, które dozwalały w pewnych wypadkach (zakłady o ruchu ciągłym, w handul itd.) na pracę 8-o godzinną w sobotę.

Do ustawy wprowadzone zostały następnie nowe artykuły 4-a i 4-b oznaczone w jednolitym tekście ustawy kolejnemi numerami 5 i 6 o treści następującej:

Art. 4-a (5) „Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu lub z innymi zainteresowanymi ministrami może po zasięgnięciu opinji organizacyj zawodowych pracowników i pracodawców wydać osobne przepisy, regulujące rozłożenie czasu pracy, ustalonego w art. 1 dla osób, zatrudnionych w zakładach, w których praca jest uzależniona od pory roku i warunków atmosferycznych, w ten sposób, że wskutek skrócenia czasu pracy w pewnych okresach nastąpi przedłużenie czasu pracy, w innych okresach, przyczem przeciętny czas pracy, obliczony na przyjętą liczbę tygodni, nie przekroczy 48 godzin na tydzień, a dzienny czas pracy 10 godzin.

Umowy zbiorowe, zawarte pomiędzy zainteresowanemi organizacjami zawodowemi pracowników i pracodawców, mogą regulować czas pracy osób, zatrudnionych w zakładach, wymienionych w ustępie poprzednim, w sposób odmienny niż czynią to przepisy niniejszej ustawy lub rozporządzeń, wydanych na podstawie niniejszego artykułu, pod warunkiem jednakże, iż postanowienia tych umów nie będą zawierały niekorzystnych dla pracownika odstępstw od przepisów ustawowych".

Art. 4-b (6). „Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami ureguluje w drodze rozporządzeń cas pracy osób, zatrudnionych w zakładach leczniczych.

Tygodniowy czas pracy osób, zatrudnionych w zakładach, objętych niniejszym artykułem, nie może przekraczać 60 godzin na tydzień nie wyłączając niedziel i dni świątecznych".

Z powyższego wynika, iż specjalny rozkład czasu pracy w przemysłach sezonowych może być wprowadzony dwoma drogami:

a) drogą osobnych przepisów Min. Opieki Społecznej,
b) drogą umów zbiorowych.

Przemysły zainteresowane, chcąc wykorzystać nowe uprawnienia ustawowe powinny wszcząć starania bądź o wydanie takich przepisów przez Ministerstwo Opieki Społecznej, bądź też o wprowadzenie specjalnego rozkładu czasu pracy do umów zbiorowych.

Przeredagowaniu uległ p. c. art. 6, (według jednolitego tekstu art. 8), który brzmi obecnie jak następuje:

„Przedłużenie czasu pracy jest dopuszczalne w wypadkach następujących:

... c) W zakładach o ruchu ciągłym, o ile utrzymanie w ruchu zakładu pracy niezbędnie tego wymaga. W takich zakładach może Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu po wysłuchaniu opinji związków zawodowych pracowników i pracodawców, zezwolić na przedłużenie czasu pracy poszczególnych grup pracowników przeciętnie do 56 godzin tygodniowo. Ustalony w art. 1-ym ośmiogodzinny czas pracy na dobę może być w tych zakładach przedłużony jednego dnia w każdym tygodniu dla jednej lub dwóch po sobie następujących zmian robotników".

Skreślone zostało zakończenie tego punktu zawierające zastrzeżenie — „jednakże wówczas musi być czas pracy w ten sposób podzielony, by każdy robotnik mógł korzystać w każdym okresie 3-tygodniowym z dwukrotnego conajmniej 24-godzinnego odpoczynku". Zastrzeżenie to zostało przeniesione do art. 13 (w jednolitym tekście numeracja bez zmiany). Merytoryczny przepis ten pozostał więc bez zmiany.

Do omawianego art. 6 (art. 8 jednolitego tekstu) został dodany nowy p. e) w następującem brzmieniu:

„e) W zakładach pracy lub w ich oddziałach, w których czas pracy w tygodniu trwał krócej niż 48 godzin, dopuszczalne jest odrobienie nie przepracowanych w ten sposób godzin w następnych trzech tygodniach pod warunkiem, iż czas pracy na dobę nie będzie przekraczać 9 godzin, a liczba godzin pracy w powyższym okresie 4-tygodniowym — 192.

Odrabianie godzin, przewidziane w ustępie poprzednim, może nastąpić, jeżeli kierownik zakładu pracy zawiadomi o tem inspektora pracy właściwego obwodu, podając wykaz dni i godzin nie przepracowanych, zamierzony rozkład czasu pracy oraz liczbę zatrudnionych w ten sposób pracowników.

Odrabianiu nie podlegają godziny nieprzepracowane w niedzielę i w dni świąt uroczystych, które w liczbie 8 określa dla całości lub poszczególnych obszarów Państwa rozporządzenie Rady Ministrów, wydane na wniosek Ministra Opieki Społecznej".

Jak z powyższego wynika, odrobieniu podlegać może różnica pomiędzy 48 godzin a ilością godzin rzeczywiście przepracowanych w tygodniu bez względu na przyczyny jej powstania. Nawet niektóre dni świąteczne będą mogły być odrobione, zależeć to jednak będzie od zapowiedzianego rozporządzenia, które jeszcze się nie ukazało.

Art. 13.. (w jednolitym tekście art. 13). „O ile pracownicy pracują w niedzielę w myśl przepisów art. 11 ustawy niniejszej, muszą otrzymać wzamian wolny dzień w tygodniu.

W zakładach o ruchu ciągłym, pracujących w myśl przepisów art. 6 (8) pkt. c ustawy niniejszej przeciętnie do 56 godzin tygodniowo musi być czas pracy w ten sposób podzielony, by każdy robotnik mógł korzystać w każdym okresie 3-tygodniowym z dwukrotnego conajmniej 24-godzinnego odpoczynku".

Ustęp 1 cytowanego artykuły przynosi pewne obostrzenie obecnego stanu rzeczy, gdyż poprzednio wolny dzień w tygodniu należał się robotnikowi o ile pracował w niedzielę dłużej niż 3 godziny.

Art. 16. (w jednolitym tekście art. 16). „Praca w godzinach nadliczbowych, przewidziana w art. 6 (8), z wyjątkiem pkt. e) niniejszej ustawy, ma być wynagradzana conajmniej 25% dodatkiem do płacy normalnej. Za godziny nadliczbowe ponad 2 godziny dziennie oraz za pracę w godzinach nadliczbowych, przypadających na noc lub w niedzielę i święta, dodatek ten ma wynosić co najmniej 50%. Przy pracy akordowej dodatki powyższe będą obliczane na podstawie płacy za czas, o ile ich umową w danym zakładzie inaczej nie unormowano".

Artykuł ten wprowadza poważne zmiany w stosunku do dawnych przepisów gdyż a) ustala stawki wynagrodzenia za godziny nadliczbowe o 50 procent niższe, b) nie przewiduje dodatkowego wynagrodzenia za godziny nadliczbowe przy odrabianiu nieprzepracowanego normalnego czasu pracy (art. 6 (8) p. e).

Wreszcie moc obowiązująca ustawy o czasie pracy została rozciągnięta na obszar woj. śląskiego, wejdzie tam jednak w życie dopiero po ogłoszeniu zgody Sejmu Śląskiego.

Przepisy dotyczące czasu pracy w sobotę i zapłaty za godziny nadliczbowe nie mogą mieć zastosowania z samego prawa. Dla zastosowania ich potrzebnem jest wymówienie dotychczasowych umów o pracę względnie zmiana regulaminu pracy.

Zmianę umów należy przeprowadzić drogą zawiadomienia robotników na 2 tygodnie przed wprowadzeniem zmiany (pracownicy umysłowi 3 miesiące), że czas pracy w soboty będzie wynosił 8 godzin, a godziny nadliczbowe płatne będą według skali przewidzianej w zmienionej ustawie t. j. o 25% ew. 50% więcej. Jeżeli zakłady pracy chcą przeprowadzić zmiany umów z dniem 1 stycznia 1934 roku, ogłoszenia w stosunku do robotników powinny być wydane nie później, niż **16. XII. r. b.**

Zmiany umów zbiorowych potrzebne są tylko w tych przypadkach, gdy umowy te zawierają przepisy określające czas pracy i wysokość zapłaty za godziny nadliczbowe.

Zmiany regulaminów nastąpić powinny w trybie przewidzianym w art. 51—59 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16. III. 1928 r. „o umowie o pracę robotników" i art. 45—50 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16. III. 1928 r. „o umiwie o pracę pracowników umysłowych".

Dla technicznego przeprowadzenia wskazań powyższych Związek Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskiem ustalił w porozumieniu z miejscową Inspekcją Pracy tryb postępowania, który może być wzorem dla innych przedsiębiorstw, z tego względu podajemy go niżej w streszczeniu:

1. Należy wywiesić w fabryce podpisane przez właściwe osoby ogłoszenie poniżej podane, a po upływie tygodnia przesłać do Inspektora Pracy właściwego obwodu 2 egzemplarze tego ogłoszenia wraz z podaniem o zatwierdzenie.

2. Oryginał zatwierdzonego ogłoszenia należy przechować w archiwum, zaś odpis jego niezwłocznie wywiesić w fabryce.

3. W dwa tygodnie po wywieszeniu zatwierdzonego ogłoszenia należy przeprowadzić odpowiednie poprawki w poprzednim regulaminie pracy.

4. Wzór ogłoszenia:

Podajemy do wiadomości robotników:

1. Od 1 stycznia 1934 roku zgodnie z ustawą z dnia 22 marca 1933 r. normalna długość dnia pracy będzie wynosiła we wszystkie dni w tygodniu bez wliczenia przerw odpoczynkowych 8 godzin na dobę. Praca w godzinach nadliczbowych będzie wynagradzana za pierwsze dwie godziny dziennie 25% dodatkiem do normalnej płacy za czas, a 50% dodatkiem, za godziny nadliczbowe, ponad dwie godziny dziennie, oraz za godziny nadliczbowe, przypadające na noc lub w niedziele i święta.

2. Od dnia 1 stycznia 1934 roku rozkład godzin pracy dla robotników bez różnicy płci i wieku będzie następujący:

a) przy pracy bez zmian:
we wszystkich dniach tygodnia od godz. . . do godz. . .
przerwa obiadowa trwa od godz. . . do godz. . .

b) przy pracy na dwie zmiany:
pierwsza zmiana
we wszystkich dniach tygodnia od godz. . . do godz. . .
druga zmiana
we wszystkich dniach tygodnia od godz. . . do godz. . .

Przerwy obiadowej nie wlicza się do długości dnia pracy.

5. Wzór podania o zatwierdzenie:

Do
Pana Obwodowego Inspektora Pracy . . . . . . Obwodu
w . . . .

Prosimy uprzejmie o zatwierdzenie załączonego w dwuch egzemplarzach rozkładu godzin pracy w naszem przedsiębiorstwie uzgodnionego z przepisami ustawy z dnia 22 marca 1933 r. w sprawie zmian w ustawie z dn. 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu. Rozkład ten był wywieszony w naszej fabryce od dn. . . . do dn. . . . . . .:

Nowela do ustawy o urlopach.

Przypominamy, że z dniem 1 stycznia 1934 r. wchodzi w życie ustawa z dnia 22. III. 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 228 w sprawie zmian ustawy o urlopach.

Zmiany, wprowadzone tą ustawą omawialiśmy w Nr. 9 „Życia Gospodarczego" z dnia 1. 5. 1933 r.

Jednolity tekst ustawy o urlopach został ogłoszony w Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 735 z 1933 r.

Ulgi w spłacie zaległości ubezpieczeniowych.

Jak już donosiliśmy w ostatnim numerze „Życia Gospodarczego" oraz w osobnym okólniku, ogłoszone zostały okólniki Ministerstwa Opieki Społecznej o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat dla Kas Chorych oraz dla czterech zakładów ubezpieczeń pracowników umysłowych i lwowskiego zakładu ubezpieczeń od wypadków. W zasadzie sprawa rozłożenia na raty zaległości ubezpieczeniowych winna być załatwiona drogą ustawową. Odpowiedni projekt ustawy ma być uchwalony jeszcze w czasie bieżącej sesji sejmowej. Okoliczność ta opóźni wprawdzie formalne wejście w życie projektu, nie stoi jednak na przeszkodzie stosowaniu już obecnie zasad wspomnianej ustawy przez instytucje ubezpieczeń społecznych, które jak każda osoba prawna, władne są w granicach przepisów prawa rozporządzać swym majątkiem. Z tych względów Min. Opieki Społecznej wystosowało odpowiednie okólniki o ułatwieniach w spłacie zaległości ubezpieczeniowych.

W stosunku do zaległych składek, których termin płatności upłynął przed 1 października 1931 r. Kasy Chorych winny zastosować następujący tryb postępowania: 1) Odsetki zwłoki przypadające od wymienionych wyżej zaległości za czas od daty powstania zaległości do dnia 30 września 1933 r. i w tym czasie nieuiszczone, ulec winny całkowitemu skreśleniu. 2) Po skreśleniu odsetek Kasy Chorych rozłożą spłaty zaległych należytości w razie zabezpieczenia hipotecznego — na raty płatne w ciągu lat 10-ciu począwszy od dnia 1 stycznia 1935 r., przy oprocentowaniu 4,5 proc rocznie od dnia 1 października 1933 r.; w razie braku zabezpieczenia hipotecznego na raty płatne w ciągu lat 3-ch przy oprocen-

towaniu 6 proc., począwszy od tych samych terminów z wyjątkiem należności, przypadających od samorządów terytorjalnych itp., które są płatne w przeciągu lat 10-ciu przy tem samem oprocentowaniu i terminach początkowych. 3) Wartość majątku nieruchomego, mającego stanowić zabezpieczenie zaległości ustalają Kasy Chorych, opierając się na wartości obiegowej i stanie faktycznym w czasie dokonania wpisu hipotecznego. W dalszym ciągu okólnik zawiera szereg wytycznych, odnoszących się do szczegółów wprowadzenia zarządzenia w życie. Na analogicznych niemal zasadach co w stosunku do Kas Chorych, jednak bez skreślenia zaległych odsetek uregulowana została okólnikiem Min. Opieki Społecznej z 17 listopada 1933 r. Nr. 4086/U. F. sprawa spłat zaległych składek i opłat w stosunku do Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych (w Warszawie, w Poznaniu, w Królewskiej Hucie i we Lwowie) oraz Zakładu Ubezpieczenia od wypadków we Lwowie.

Sprawa ulg w spłacie zaległości wobec ubezpieczenia wypadkowego Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu, jak nas informują, traktowana ma być w łączności z terminem wejścia w życie ustawy scaleniowej. Mianowocie z momentem wejścia w życie ustawy scaleniowej ma wejść w życie rozporządzenie likwidujące system repartacyjny tutejszego ubezpieczenia wypadkowego, które to rozporządzenie przewidywać będzie równocześnie pewne ulgi w spłacie zaległości.

Centralny Związek Przemysłu Polskiego zwrócił się do zrzeszonych organizacyj, wyjaśniając wątpliwości, jakie mogą powstać w praktyce przy wykorzystywaniu tych ulg przez zainteresowane przedsiębiortwa. M. in. Centralny Związek zwrócił uwagę, iż szereg przedsiębiorstw, mających zaległości w objętych okólnikami Ministerstwa zakładach ubezpieczeń jeszcze przed ukazaniem się tych okólników, zawarł układ o spłatę zaległości na raty. Układy tego rodzaju jeśli są mniej korzystne dla pracodawcy, niż postanowienia okólników, mogą być, oczywiście z inicjatywy zainteresowanego przedsiębiorstwa, zastąpione przez układ, zawarty na zasadach, przewidzianych w okólniku Ministerstwa. Układy, zawarte natomiast na korzystniejszych warunkach, niż przewidują okólniki, pozostają nadal w mocy.

Następnie Centralny Związek wskazał, iż oba okólniki Ministerstwa przewidują, że mogą być rozłożone na raty wszystkie te należności, których termin płatności upłynął przed 1 października 1931 r. Oznacza to, iż rozkładowi na raty ulegają zaległości, które obciążały saldo pracodawcy w dniu 1 października 1931 r. Wszelkie więc wpłaty, dokonane po tym terminie przez poszczególne przedsiębiorstwa winny być zaliczone przedewszystkiem na poczet bieżących należności, gdyż wobec trudności gospodarczych zakłady pracy mogą się wywiązywać tylko z bieżących zobowiązań wobec instytucyj ubezpieczeniowych. Suma obliczonych na dzień 1 października 1931 r. zaległości zmniejszoną być powinna tylko w tym wypadku, gdy suma wpłat do instytucji ubezpieczeniowej dokonanych po 1-ym październiku 1931 roku była wyższa od należności bieżących, a więc jeśli zakłady pracy poza należnościami bieżącemi dokonywały również spłat zaległości. Wszelka inna interpretacja tego przepisu sprowadziłaby ulgi do minimum.

Zmiany w ustawie o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia i w organizacji Funduszu Bezrobocia. Obowiązek meldowania o wolnych miejscach pracy lub o nowoprzyjętych pracownikach.

1. Zmiany w ustawie o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

W Dz. U. R. P. Nr. 85 z b. r. ogłoszone zostało rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Obok szeregu postanowień, które nie mają znaczenia dla zakładów pracy, rozporządzenie wprowadza nową redakcję art. 7. Artykuł ten na skutek błędów redakcyjnych wywoływał pewne wątpliwości. Obecnie błędy te zostaną usunięte; art. 7 uzyskał brzmienie następujące:

„Podstawą do wymiaru wkładek jest faktyczny zarobek robotnika, obliczany zgodnie z przepisami niniejszego artykułu.

Wysokość wkładki, obliczanej od każdorazowo wypłacanych zarobków, wynosi 2% od sumy, służącej za podstawę wymiaru wkładek, przyczem suma poniżej 50 groszy zaokrągla się do 50 groszy, zaś suma powyżej 50 groszy zaokrągla się do 1 złotego.

Przypadającą za zabezpieczenie robotnika wkładkę dzieli się między pracodawcę a robotnika w ten sposób, że 1,5% płaci pracodawca z własnych funduszów, zaś 0,5% robotnik.

Wkładka za podlegającego obowiązkowi zabezpieczenia robotnika sezonowego wynosi 4% od każdorazowo wypłacanych temu robotnikowi zarobków.

Za robotników sezonowych w rozumieniu przepisu ustępu poprzedniego nie uważa się bezrobotnych, zatrudnionych przy robotach publicznych, prowadzonych dla zatrudnienia bezrobotnych (art. 39) z sum, asygnowanych na ten cel z funduszów Skarbu Państwa lub samorządu terytorjalnego.

Przypadającą za zabezpieczenie robotnika sezonowego wkładkę w wysokości 4% dzieli się między pracodawcę a robotnika w ten sposób, że 2% płaci pracodawca z własnych funduszów, zaś 2% robotnik.

Za uiszczenie wkładki odpowiada pracodawca, który część wkładki, przypadającą od robotnika, potrąca przy każdorazowej wypłacie należnego robotnikowi zarobku. Część wkładki, przypadająca na robotnika, niepotrącona z jakiejkolwiek przyczyny przy wypłacie zarobku, nie może być potrącona przy wypłatach następnych, natomiast winna być uiszczona przez pracodawcę z własnych funduszów.

Wkładki zakładów pracy, przewidziane w niniejszym artykule, winny być co miesiąc zdołu, najpóźniej do dnia 20 następującego miesiąca, zaś jeśli idzie o zakłady pracy górniczo-hutnicze — do dnia 25 następującego miesiąca przekazane do Funduszu Bezrobocia, względnie do instytucyj przez niego wskazanych."

Przeprowadzone zmiany praktycznie biorąc nie przynoszą nic nowego. Nie utraciły więc znaczenia, wyjaśnienia do wspomnianego artykułu, ogłoszone przez nas w r. 1932.

Dalsza zmiana zawarta jest w nowym, końcowym ustępie art. 36:

„Prawo żądania zwrotu uiszczonych Funduszowi Bezrobocia nienależnie wkładek przedawnia się po trzech latach, licząc od dnia ich uiszczenia."

Dotyczy to wkładek nadpłaconych przez pracodawcę lub wpłaconych za robotników niepodlegających zabezpieczeniu. W braku specjalnego przepisu należności tego rodzaju ulegały dotychczas przedawnieniu według ogólnych przepisów prawa cywilnego. Nowe rozporządzenie ogranicza prawo żądania zwrotu „nienależnie uiszczonych wkładek" do 3 lat.

Omawiane rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, a więc z dniem 30 października br.

2. Zniesienie Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy.

W Dz. U. R. P. Nr. 84 z r. b., o czem już pisaliśmy, zostało ogłoszone rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o zniesieniu państwowych urzędów pośrednictwa pracy.

Najpóźniej do dnia 1 kwietnia 1934 r. mają być zniesione państwowe urzędy pośrednictwa pracy istniejące na podstawie dekretu z dnia 27 stycznia 1919 r. oraz ustaw i rozporządzeń uzupełniających.

Czynności państwowych urzędów pośrednictwa pracy przekazuje się Funduszowi Bezrobocia, istniejącemu na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 58, poz. 555), oraz władzom administracji ogólnej, wskazanym w rozporządzeniu Ministra Opieki Społecznej wydanem w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

3. Obowiązek meldowania o wolnych miejscach pracy lub o nowoprzyjętych pracownikach.

W związku ze zniesieniem Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy, zwrócić należy uwagę na to, że normalne czynności państwowych urzędów pośrednictwa Pracy będą nadal wykonywane przez Fundusz Bezrobocia. Nie ulegną więc zmianie obowiązki pracodawców na rzecz urzędów, a przedewszystkiem obowiązek zawiadamiania o każdem wolnem lub nowoobsadzonem miejscu pracy.

Obowiązek meldowania o wolnych miejscach i o nowoprzyjętych pracownikach nie jest równoznaczny z obowiązkiem przyjmowania pracowników tylko za pośrednictwem państwowych urzędów pośrednictwa pracy (obecnie Funduszu Bezrobocia), taki obowiązek w Polsce nie istnieje. Z tego względu tylko w przypadku dobrowolnego korzystania z pośrednictwa tych instytucyj, pracodawca pociągany być może do ponoszenia opłat. Dla ponoszenia przez pracodawcę jakichkolwiek opłat w innych przypadkach niema podstaw prawnych. W każdym razie meldowanie o wolnych miejscach i nowoprzyjętych pracownikach jak również przyjęcie pracownika bez udziału biur pośrednictwa, opłatom nie podlega.

Rozporządzenia wykonawcze do ustawy o ubezpieczeniu społecznem.

Ministerstwo Opieki Społecznej przygotowało 6 projektów rozporządzeń wykonawczych do ustawy z dnia 28-go marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznem, które obecnie znajdują się w uzgodnieniu. Tytuły tych rozporządzeń są następujące: Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wejścia w życie ustawy o ubezpieczeniu społecznem; Rozp. Rady Ministrów w sprawie wykonania art. 223 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznem; Rozp. Rady Ministrów w sprawie uprawnień osób ubezpieczonych oraz korzystających ze świadczeń na zasadzie dotychczas obowiązujących ustaw o ubezpieczeniu od wypadków; Rozp. Rady Ministrów w sprawie ubezpieczenia od wypadków drobnych producentów rolnych i ich rodzin na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego; Rozp. Rady Ministrów w sprawie uprawnień osób, które były ubezpieczone na zasadzie dotychczas obowiązujących ustaw o ubezpieczeniu na wypadek inwalidztwa, śmierci i na starość; Rozp. Rady Ministrów o uchyleniu grup zarobkowych w ubezpieczeniu pracowników umysłowych. Ustawa o ubezpieczeniu społecznem według pierwszego rozporządzenia wykonawczego ma wejść w życie z dn. 1 stycznia 1934 r.

Godziny nadliczbowe.

Zasada prawna: dla możliwości skutecznego dochodzenia należności za godziny nadliczbowe, czyli przekraczające, przewidzianą w ustawie maksymalną ilość pracy dziennie, względnie tygodniowej, nie wystarcza udowodnienie samego faktu pracy, lecz niezbędne jest ścisłe ustalenie ogólnym trybem dowodowym czasu trwania pracy, czyli ilość godzin przepracowanych, w związku z wysokością stawek za te godziny określoną w ustawie z dnia 18. XII. 1919 r. (Orzeczenie Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 7. II. 1933 r. N. I. C. 612/32).

Handel zagraniczny.

Aktywność bilansu handlowego utrzymana.

Saldo dodatnie 28,9 milj. zł.

Bilans handlu zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej i W. M. Gdańska według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego w listopadzie br. wynosi: przywóz: 236.711 tonn, wartości 72.004 tys. zł; wywóz: 1.423.484 tonn, wartości 100.895 tys. zł.

Saldo dodatnie w listopadzie br. wynosi 28.891 tys. zł. W porównaniu do października br. zwiększył się wywóz o 9.883 tys. zł, przywóz zmniejszył się o 32.348 tys. zł.

Zwiększył się wywóz następujących artykułów: węgla o 1,2 milj. zł, cukru o 1 milj. zł, żyta o 0,8 milj. zł, fasoli o 0,8 milj. zł, rur o 0,8 milj. zł, odzieży i konfekcji o 0,8 milj. zł, jaj o 0,7 milj. zł, fornierów klejonych i wyrobów z nich o 0,7 milj. zł, kłód, kloców i dłużyc o 0,6 milj. zł, nasion roślin pastewnych i traw o 0,6 milj. zł, bekonów o 0,5 milj. zł, podkładów kolejowych o 0,5 milj. zł, papierówki o 0,4 milj. zł, nawozów sztucznych o 0,4 milj. zł. Zmniejszył się wywóz następujących artykułów: szyn, żelaza i stali o 1 milj. zł, nasion oleistych o 0,6 milj. zł, jęczmienia o 0,4 milj. zł, grochu o 0,4 milj. zł, bali, desek i łat o 0,4 milj. zł.

Zwiększył się przywóz następujących artykułów: wełny i odpadków o 3,7 milj. zł, nasion oleistych o 0,7 milj. zł, skór surowych o 0,6 milj. zł, śledzi o 0,5 milj. zł, silników o 0,5 milj. zł, rud żelaznych o 0,4 milj. zł, bawełny i odpadków o 0,4 milj. zł.

Zmniejszył się przywóz następujących artykułów: skór wyprawionych o 2,4 milj. zł, przyrządów, przewodników i innych materjałów elektrotechnicznych o 2 milj. zł, wełny czesanej o 1,3 milj. zł, tkanin bawełnianych o 1,3 milj. zł, futer surowych o 1,1 milj. zł, przędzy wełnianej o 1,1 milj. zł, ryżu o 1 milj. zł, farb, barwników i lakierów o 1 milj. zł, przędzy bawełnianej o 1 milj. zł, samochodów o 0,9 milj. zł, szmat i makulatury o 0,8 milj. zł, herbaty, kawy i kakao o 0,7 milj. zł, żelastwa (szmelcu) o 0,6 milj. zł, opon i dętek o 0,5 milj. zł, maszyn włókienniczych o 0,4 milj. zł, kotłów, aparatów i części do ogrzewania o 0,4 milj. zł, tkanin jedwabnych o 0,4 milj. zł.

W sprawie dostosowania zniżek celnych z obowiązujących traktatów handlowych do nowej taryfy celnej.

Ministerstwo Skarbu wewnętrznemi okólnikami do władz celnych wydało dyspozycje co do dostosowania obowiązujących na podstawie traktatów handlowych z niektóremi państwami zniżek celnych konwencyjnych do nomenklatury i podziału na pozycje itp. nowej taryfy celnej. Zarządzenia te jednak są czysto wewnętrzne i odnośne okólniki nie zostały opublikowane, a Ministerstwo z niewiadomych przyczyn robi z tego tajemnicę. Jedynie opublikowane zostały w Monitorze Polskim Nr. 252 z dnia 2 listopada b. r. stawki konwencyjne, wynikające z nowego traktatu z Belgją. Natomiast nie ogłoszone zostały w języku polskim stawki konwencyjne, wynikające z nowego traktatu z Austrją. Pozatem z dawniejszych traktatów, jeszcze obowiązujących, zniżki celne, ułożone na podstawie dawnej taryfy celnej, obowiązują z traktatów z następującemi państwami: z Francją (zniżki procentowe), z Grecją, Jugosławją, Łotwą, Norwegją, Rumunją, Węgrami i Persją. Właśnie te zniżki przetłumaczone na język nowej taryfy celnej Ministerstwo wprawdzie podało urzędom celnym do zastosowania w praktyce, jednakowoż nie uprzystępniło dotąd tego tłumaczenia wobec sfer zainteresowanych opublikowaniem odnośnych okólników.

Nowe ulgi celne.

W Dzienniku Ustaw Nr. 96 z dnia 9 grudnia rb. pod poz. 741 ukazało się rozporządzenie o nowych ulgach celnych.

Rozporządzenie to obejmuje rośliny lecznicze, różne chemikalja i artykuły farmaceutyczne, narzędzia ogrodnicze, różne maszyny i przybory rolnicze i przyrządy pszczelnicze, z wyrobów ceramicznych sączki z gliny, wentyle do dętek oraz pierścienie z drutówki dla fabryk opon samochodowych, części samochodów, cyklonet i motocykli dla krajowych fabryk samochodów i motocykli, łącznice telefoniczne, traktory z silnikami do 6 cylindrów, prócz gąsienicowych, a pozatem takie towary do celów przemysłowych jak: szpat ciężki, elektro-korundy i węglo-krzemy w ziarnkach, rozdrobnione lub zmielone do wyrobu tarcz szlifierskich, sadze, klej rybi, proszek (bakelitowy), nici gumowe do wyrobu taśm gumowych.

Za towary, które na podstawie rozporządzeń, wzgl. rozporządzenia obowiązującego w czasie clenia, mogłyby korzystać z ulg celnych, może być zwrócona różnica należności między cłem normalnem a ulgowem, o ile zostanie ustalona przez urząd celny tożsamość towaru przed wydaniem jego do wolnego obrotu, oraz o ile podanie o zastosowanie ulgi celnej będzie złożone w przeciągu dni 30-tu od chwili ostatecznego ustalenia wyniku rewizji danego towaru.

Jeżeli petent wystąpi o ulgę celną przed sprowadzeniem towaru, lecz ocli go za cłem normalnem, zanim zostanie wydane pozwolenie na ulgową odprawę celną, to w takich wypadkach zwrot różnicy cła może nastąpić naskutek podania petenta, złożonego w przeciągu 30-tu dni od chwili przyznania ulgi celnej wraz z deklaracją celną oraz z dowodami, stwierdzającemi tożsamość towaru.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje do 30-go kwietnia 1934 roku włącznie.

W sprawie rokowań z Niemcami.

Rozmowy z Niemcami prowadzone są nadal, przyczem nie wyszły one poza sprawy ogólne. Wobec przeciągania się tych rozmów przedłużone zostało znowu do dnia 15 grudnia rb. prowizorjum, zawarte przy rozpoczęciu rokowań.

W sprawie rokowań z Czechosłowacją.

Stan rokowań jest ogólnie biorąc zadawalniający. W rokowaniach nastąpiła krótka przerwa. Prowizorjum zawarte z Czechosłowacją co do klauzuli największego uprzywilejowania, które ubiegło z dniem 30 listopada, zostało przedłużone do 15 grudnia br.

Transport.

W sprawie reformy taryfy osobowej na P. K. P.

W sprawie tej, którą Ministerstwo Komunikacji rozważa oddawna, którą też omawialiśmy już w międzyczasie w Nr. 21 „Życia Gospodarczego" z dnia 1 listopada br., doszło wreszcie do wydania ostatecznej decyzji. Podług komunikatu oficjalnego Ministerstwa Komunikacji najważniejsze zasady tej reformy są następujące:

Stawki obecnej taryfy normalnej na odległościach do 80 km. pozostaną niezmienione, na odległościach wyższych zaś od 80 km. ulegną obniżce stopniowo wzrastającej do 25%, która w tej wysokości działać będzie na wszystkie dalsze relacje przewozu, począwszy od relacji 190 km.

Taryfa klasy I. obniżona zostanie o 20% w ten sposób, że cena biletu I klasy we wszystkich relacjach wynosić będzie dwukrotną cenę biletu III klasy (dotychczas dwu i półkrotna cena). Dopłata więc z klasy II do klasy I wynosić będzie pół biletu III klasy (dotychczas cały bilet III klasy). Dotychczasowa bowiem proporcja cen klasy III : II : I wyrażona w stosunku 1 : 1,5 : 2,5 zmieni się na 1 : 1,5 : 2.

Dopłata do pociągów pospiesznych ulegnie pewnej zmianie, gdyż strefy będą nieco mniejsze (50 km.) od obecnych (100 km.).

Reformie podlega także taryfa expresowa, a to w kierunku znacznego potanienia nadania pojedyńczych kilogramów od 5—20, co ożywić może przewóz w brankardach kolejowych, słabo dzisiaj wyzyskanych.

Z różnych poprzednich pomysłów zaniechana została koncepcja zniesienia klasy IV w b. zaborze pruskim przy stosowaniu zamiast tego taryfy podmiejskiej na bliskie odległości.

Nowa taryfa ma być już wkrótce ogłoszona w Dz. Taryf i Zarządzeń Kolejowych, a wejdzie w życie z dniem 1-go stycznia 1934 roku.

Nowe wydawnictwa.

Prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością z dnia 27 października 1933 r.

W miesiącu listopadzie br. ukazała się na półkach księgarskich broszura Dr. Tadeusza Rzepeckiego zawierająca „Prawo o Spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością". Tekst ustawy zaopatrzył autor w doskonały komentarz obejmujący objaśnienie niektórych artykułów, zwłaszcza trudniejszych konstrukcyj prawniczych, porównawcze zestawienie przepisów nowych z dotychczasowemi przepisami ustawodawstwa niemieckiego i austrjackiego, autorytatywną wykładnię niektórych przepisów według projektów Komisji Kodyfikacyjnej, wreszcie uwagi i postulaty zgłoszone w swoim czasie przez różne organizacje gospodarcze. Całość broszury wydanej w rekordowo szybkim czasie po ukazaniu się nowego prawa o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością zamyka bardzo przejrzysty skorowidz rzeczowy. Pan Dr. Rzepecki oddał cenną przysługę tym, którzy się konstrukcją spółki z ograniczoną odpowiedzialnością interesują, a dla tych wszystkich, którzy będą zmuszeni dostosować formy dotychczasowych spółek do form przepisanych przez nowe prawo, broszura Dr. Rzepeckiego stanowi istotnie cenne źródło informacyjne.

Już dziś każdy berbeć krzyczy:
Na gwiazdkę, mamo kochana
Kupisz nam dużo słodyczy
Lecz tylko z firmy „Goplana"

Bo w „Goplanie" czekoladek
Są ilości niezliczone
Cukrów, pralin, marmeladek,
Wyborowe i mrożone

Dancing brigde, Mascotte, Omega,
Mignon i „Dla Ciebie Pani"
Każdy się zatem ubiega
Bo wyrób dobry i tani. —

KONJAKI - LIKIERY

J. GLINKA

znane i wszędzie pożądane

Wielkopolska Spółka Dzierżawna
Koncernu Dr. Roman May
Spółka z ograniczoną poręką

Wielkopo'ska Wytwornia Chemiczna
„BLASK"
Poznań, Plac Nowomiejski 4

Poleca znane z jakości i wydajności

mydła i proszki do prania „BLASK"
mydła szare . . . . . . „BLASK"
mydła toaletowe . . ' „BLASK"
emalje i lakiery . . . . „BLASK"
niezrównane mydło benzolowe
„BLASKOLIN"

Swój do Swego po Swoje! To hasło dnia!

Wyroby firm krajowych, godne polecenia:

Ceny ogłoszeń w dziale niniejszym wynoszą 25,— zł za 1 wiersz na rok 1933

Barwniki nietrujące
Domagalski i Ska, Poznań, św. Marcin 34 i Garncarska 8.

Chemikalja
Wszelkie dla aptek, drogeryj i fabryk dostarcza firma R. Barcikowski S. A. Poznań.

Druki
F. K. Ziółkowski i Ska w Poznaniu, Górna Wilda 122.
Drukarnia Polska, S. A. w Poznaniu, ul. św. Marcin 70.

Dezynfekcyjne środki
Wszelkie dla aptek, drogeryj i fabryk dostarcza firma R. Barcikowski S. A. Poznań.

Dębina stolarska, dębowe dykty
B. Bystrzycki T. A. Orzechowo.

Gazety
Kurjer Poznański, św. Marcin 70. Orędownik Wielkopolski, ul. św. Marcin 70.

Materace pat. taśmowe
które są najtańsze, najlepsze i najwygodniejsze poleca „Ina" Fabryka Materacy i Łóżek Metalowych, Poznań, ul. Mickiewicza 15, tel. 76-60 i 53-52. Każdy kupujący powinien żądać tylko materac „Ina".

Dezynfekcyjne środki lyzol, kreolina
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „BLASK", Sp. Akc., Poznań, Al. Marcinkowskiego 5

Instalacje
W. i St. Hedinger w Poznaniu, ul. św. Marcin 26.

Konfekcja męska
Lewandowski i Ska w Poznaniu, Stary Rynek 55.

Kuchenki gazowe
dostarcza: „Wiepofana" T. A. w Poznaniu, Dąbrowskiego 81

Lakiery i pokosty
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „BLASK", Sp. Akc., Poznań, Al. Marcinkowskiego 5

Litograficzne druki
F. K. Ziółkowski i Ska w Poznaniu, Górna Wilda 122.

Mydła
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „BLASK", Sp. Akc., Poznań, Al. Marcinkowskiego 5

Maszyny rolnicze
H. Cegielski Sp. Akc. w Poznaniu, Górna Wilda 142.

Mydło szare (miękkie)
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „BLASK", Sp. Akc., Poznań, Al. Marcinkowskiego 5

Okna, drzwi, architektura wewnętrzna
Zjednoczone Zakłady Stolarskie, Witajewski i Wojciechowski w Poznaniu, Wybickiego 13/14

Odlewy żeliwne
gatunkowe, dostarcza: „Wiepofana" Tow. Akc. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 81.

Oleje eteryczne i esencje
Domagalski i Ska w Poznaniu, św. Marcin 34.

Opakow. i kartonaże
F. K. Ziółkowski i Ska w Poznaniu, Górna Wilda 122.

Siatki druciane
„Drutownia — Poznań" fabryka siatek i płotów druc. oraz tkanin metalowych, drutu kolcz. Poznań, ul. św. Marcin 45 a, tel. 24-01.

Ruszta
ze specjalnego stopu żeliwa, tak dla palenisk stałych, jak ruchomych, dostarcza: „Wiepofana" Tow. Akc. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 81.

Samochody
Brzeskiauto Sp. Akc. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 29.

Sztuczny nawóz
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „BLASK", Sp. Akc., Poznań, Al. Marcinkowskiego 5

Transport towarów
C. Hartwig, Sp. Akc. w Poznaniu, ul. Towarowa 20.

Tokarki typu ciężkiego
model T 325 o wzniesieniu kłów 325/750 mm. i rozstawieniu 1500 i 2500 mm., dostarcza: „Wiepofana" Tow. Akc. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 81.

Tokarki precyzyjne
model TN 180 o wzniesieniu kłów 180/300 mm. i przy rozstawieniu 1000, 1500, 2000 i 2500 mm. dostarcza: „Wiepofana" Tow. Akc. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 81.

Wagony i Parowozy
H. Cegielski Sp. Akc. w Poznaniu, Górna Wilda 142.

Wiertarki słupkowe
stołowe oraz szlifierki słupkowe stołowe dostarcza: „Wiepofana" Tow. Akc. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 81.

Redakcja i Administracja: Rzeczypospolitej 1. — Czcionkami Drukarni Wydawniczej Fr. Krajna Sp. z o. o., Poznań, ul. Strzałowa 2a
Redaktor odpowiedzialny: Dyrektor Franciszek Łyczywek.